

A pénz halála*

Kovalszky Zsolt

Jim Rickards:

The Death of Money – The coming collapse of the international monetary system

USA: Portfolio/Penguin, 2014, p. 368

ISBN: 978-1-59184-670-3 (paperback)

James Rickards pénzügyi szakértő szerint a monetáris rendszer összeomlása vár a világra a közeljövőben. Figyelmeztetése szerint „*Hagyd csak a hópelyheket, figyelj a lavínára!*” A *pénz halála* című könyvében Rickards a 2008-as pénzügyi válságnál rosszabb eseményt jósol, aminek a bekövetkezését bizonyossággként interpretálja. Oroszország és Kína törekvései az amerikai dollár tartalékvaluta státusztól való megfosztására csupán egyik indikátora ennek az elkerülhetetlen eseménynek – hangsúlyozza. Rickards könyve a dollár bukásáról áprilisban, igen apokaliptikus címmel került a polcokra. A szerző meglepődve tapasztalja, hogy az általa előrelátott események a vártnál sokkal gyorsabban történtek, a dollár bukása pedig beindíthatja az összeomlást, hiszen a zöldhasú az egész rendszer alapja. Az igazi hatalommal rendelkező országok, mint Oroszország, Kína, Irán vagy India nem az Egyesült Államokra alapozzák nemzetbiztonságukat, így az amerikai gazdaság meggyengülése előnyös lenne számukra, tehát töreksenek megszabadulni a dolláralapú rendszertől.

Rickards szerint az összeomlás egyre valószínűbbnek látszik, és jelenleg három nagy nemzetközi szereplő helyez komoly nyomást a dollárra: Oroszország, Kína és Szaúdi-Arábia. A dollárt érő fenyegetések számtalan helyről érkeznek. Az egyetlen esély a 17 ezermilliárdos amerikai államadósság visszafizetésére az infláció lenne, ami viszont elrettentene minden egyéb szereplőt a dollártól. Ezzel egy időben Oroszország és Kína aranytartalékainak komoly növelése egy új tartalékeszköz felé történő elmozdulást sejtetnek.

Bár a könyv rendkívül érdekes és több ponton is megfontolandó felvetéseket tartalmaz, gyakran túlzott apokaliptikus vízióvá alakul, és az általa felvetett megoldások nagy része extrémnek tűnik. Szerkezetét tekintve viszonylag lassan halad saját logikai pályáján. A könyv első része a szeptember 11-i események értelmezésével foglalkozik. Ezt követően a szerző képet fest arról, hogy hol tart a világ és a globális gazdaság most, és hogyan jutott el a pénzügyi rendszer a 2008-as válsághoz. Kína, Európa és a fejlődő gazdaságok mellett főként az USA-val foglalkozik. A válságért és

---

* Jelen cikk a szerző nézeteit tartalmazza, és nem feltétlenül tükrözi a Magyar Nemzeti Bank hivatalos álláspontját.

Kovalszky Zsolt a Magyar Nemzeti Bank elemzője. E-mail: kovalszkyzs@mnbb.hu.

az abból való lassú kilábalásért nagyrészt az idejétmúlt modelleket teszi felelőssé, melyek már nem alkalmasak a gazdasági folyamatok leképezésére. A szerző szerint a közgazdászok és a döntéshozók eltakarják tekintetüket a valóság elől, mely a piacokat szorított helyzetbe hozza, és végül elvezet a pénzügyi rendszer összeomlásához.

Rickards helyzetértékelése szerint a világ jelenleg nagyban „fiat-pénzen” (olyan pénzeszköz, amely nem rendelkezik az állami garanciavállaláson kívül egyéb fedezettel) alapul, mely pont annyira jó, mint amennyire a dollárban való bizalom mértéke. A jelenleg létező pénzügyi rendszer ugyanis a dollár globális fennhatóságán alapul, és a dollár mint a de facto központi valuta szerepét tölti be. Rickards alaptétele szerint, miután az amerikai központi bank szerepét betöltő Fed és a kormányzati adminisztráció rosszul menedzseli a dollár világpiacon pozícióját, a korábban világvallutaként funkcionáló valuta el fogja veszíteni ezt a kitüntetett szerepét. A dollár összeomlása pedig a globális valuta vásárlóerejébe vetett bizalom összeomlását is jelentheti, mely végigsöpör a világ központi bankjain és a dollárt használó üzleti szereplőkön is. A dollárba vetett bizalomvesztés pedig szükségszerűen vagy a 70-es években látott inflációs környezet kialakulásához vezet majd, ami a tőkeállomány értékvesztését okozza, vagy deflációs spirál kialakulását eredményezi, amit az USA-ban a 30-as években tapasztalhattunk, vagy amivel a japán gazdaságnak évtizedek óta szembe kell néznie. A szerző által felvázolt scenárió szerint 2020 körül már a dollár irreleváns lesz, és a pénzről alkotott felfogásunk is gyökeresen meg fog változni. Így a könyv nem is a pénz haláláról, mint inkább a jelenlegi pénzügyi rendszer és ennek következményeként a dollár haláláról szól. Rickards természetesen nem látja biztosan a jövőt, így nyitva hagyja a kérdést, hogy defláció vagy hiperinfláció fogja végül eltörölni a regnáló pénzügyi rendszert.

Rickards írása a modern gazdaságtörténetet – egy igazi történészhez méltó módon – a beszédes történetírás és a tényközpontúság mentén fejti ki. Ennek megfelelően tényyszerű tévedés nincs is a könyvben. Meglátása szerint az amerikai kormányzat rossz dollár-menedzselése és a növekvő intenzitású pénzügyi imperializmus eredményeként sok ország kezdte el keresni a kiutat a dollár jelentette függőségi helyzetből. Kína, Oroszország és az Arab-öböl országai ennek következtében megkezdtek olyan szövetségek létrehozását, melyek tagjainak közös gazdasági, katonai, külpolitikai és pénzügyi érdekeik vannak. A szerző meglátása szerint azonban az egyik legkiemelkedőbb hely, ahol jelentős strukturális problémák vannak jelen, az Európai Unió. Az eurozóna a német Bundesbank szigorú felügyelete alatt úgy működik, mint egy szintetikus aranystandard rendszer, mivel a monetáris unió elveszi a tagállamok lehetőségét annak, hogy új „fiat-pénzt” állítsanak elő, így a probléma megoldása talán az európai országok fiskális centralizálása lehet. Az USA számára és így a jelenlegi pénzügyi rendszer megmaradása számára természetesen egy kiút azért maradt (amit a szerző nem tart reálisnak), mégpedig az, hogy a kormányzat drasztikus mértékben belekezd a kormányzati kiadások visszavágásába és egy szigorúbb szabályozásba, ami a szerző meglátása szerint politikailag elképzelhetetlen forgatókönyvnek tekinthető.